

Socialnämnden

SOU 2017:40; För dig och för alla, yttrande till Socialdepartementet

Förslag till socialnämndens beslut

1. Socialförvaltningens förslag till yttrande tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande lämnas enligt socialförvaltningens förslag.

Ärende

I en remiss från Socialdepartementet daterad 2017-06-05 erbjuds Linköpings kommun att yttra sig över delbetänkandet SOU 2017:40. Remissvar ska vara departementet tillhanda senast den 2 oktober 2017.

Betänkandet behandlar bland annat hur uppgifter som samlas i biobanker bör hanteras. Av delbetänkandets ställningstagande framgår att uppgifter inte ska kunna fås för fastställande av faderskap/moderskap.

Socialförvaltningens erfarenhet är att det inte funnits något behov av uppgifter ur biobank för att fastställa föräldraskap, som då inte grundar sig på medverkan eller samtycke från den enskilde. Endast i ett fall under senare år har, vad gällde en avliden person, behövts uppgifter ur biobank. Detta löstes då med samtycke från anhöriga.

Socialförvaltningen föreslår att utredningens förslag tillstyrks.

Bakgrund

Delbetänkande SOU 2017:40 tillhör ett av flera uppdrag som lämnats av regeringen som har anknytning till utredningar om faderskap och föräldraskap. Direktivet (dir. 2016:04) anger att utredningen i ett delbetänkande ska redovisa:

- undantag från tillämpningsområdet för lagen (2002:297) om biobanker i hälso- och sjukvården m.m. för rutinprover,
- om en patients samtycke till vård och behandling kan omfatta även ett samtycke till att spara dennas vävnadsprover för vård och behandling,
- utlämnande av prover utomlands,
- användning av sparade vävnadsprover för identifiering av avlidna,
- användning av sparade vävnadsprover i faderskapsutredningar, och
- insamling och bevarande av vävnadsprover från underåriga.

Betänkandet går igenom gällande lagstiftning i vilken ingår den så kallade biobankslagen (SFS 2002:297) och vars bakgrund hittas i den snabba utvecklingen av genetik och den biomedicinska forskningen. I biobankslagen finns de grundläggande bestämmelserna om hur biologiskt material från människor får samlas in inom hälso- och sjukvården, förvaras och användas för olika ändamål.

Biobankslagen är subsidiär i förhållande till annan lagstiftning.

Betänkandet gör även internationella jämförelser över hur biobanksfrågor hanteras av vissa andra stater. Däribland USA och de nordiska länderna.

De ställningstaganden som görs i betänkandet baseras på

”..en etisk analys. Vår målsättning är att med respekt för varje människas självbestämmande och personliga integritet ta fram en tydlig och funktionell reglering av biobanker som främjar en god hälso- och sjukvård och en högkvalitativ medicinsk forskning.”

Närmast av intresse för kommunen, i ljuset av socialnämndens ansvar för familjerettsfrågor, så behandlas i betänkandet bland annat frågan om det ska vara möjligt att lämna vävnadsprover och personuppgifter från biobanker för utredning av föräldraskap.

Under betänkandets avsnitt 11 diskuteras uppgifter ur biobank i förhållande till utredning av föräldraskap. Utredningens uppfattning är *”att vävnadsprover ur biobanker enligt gällande rätt inte får lämnas ut för att användas i utredningar om fader eller moderskap. Vi föreslår inte heller att någon sådan möjlighet införs.”*

Betänkandet redovisar gällande rätt och praxis vad gäller utredningar om föräldraskap och konstaterar att föräldraskap i de allra flesta fall kan bestämmas utan att vävnadsprover ur biobanker skulle behöva användas. Frågan uppges beröra flera skyddsvärda intressen och grundläggande rättigheter och att det är ett område där det finns tydliga motsättningar mellan de olika värden och rättigheter som påverkas av regleringen. Utredningen gör därvid en avvägning där den balanserar de olika intressena mot varandra. De grundläggande problemen anges vara huruvida användandet av biobanksprover ska kräva samtycke från provgivaren och om krävs

att provgivaren redan vid provlämnandet ska informeras om statens möjlighet att använda vävnadsprover på det sättet.

Sammantaget är utredningens uppfattning i denna fråga är ”är att vävnadsprover ur biobanker enligt gällande rätt inte får lämnas ut för att användas i utredningar om föräldraskap. Vi föreslår inte heller att någon sådan möjlighet införs. Konsekvenserna av förslaget uteblir och följer således gällande praxis. Om möjligheten skulle öppnas för att använda vävnadsprover i föräldraskapsutredningar är det mycket få fall som det skulle vara frågan om. Det skulle då endast kunna handla om de fall då föräldern är avliden eller de personer som behöver lämna vävnadsprov befinner sig på okänd ort.”

Kommunledningsförvaltningen

Socialförvaltningen

Paul Håkansson

Anita Lhådö

Beslutet skickas till:
Socialdepartementet